

Strafbare feiten vastgesteld?

Q. Welke strafbare feiten zijn er inmiddels vastgesteld in het aangekondigde onderzoek over strafbaar handelen?

A.

- Ik wil benadrukken dat de second opinion **geen onderzoek** is. Een onderzoek is ook nooit toegezegd.
- Bij brief van 20 maart jl. heb ik uw Kamer geïnformeerd over de opdracht aan als onafhankelijke deskundige;
- Deze second opinion wordt nu uitgevoerd en is naar verwachting op korte termijn gereed.
- Over de uitkomsten zal ik uw Kamer uiteraard informeren.

Bereid aangifte te doen

Q. Bent u bereid om aangifte te doen indien toch strafbare feiten vast komen te staan in het kinderopvangtoeslagdossier?

A.

Als blijkt dat er aanwijzingen zijn dat ambtsmisdrijven feiten zijn begaan, dan zal er uiteraard aangifte worden gedaan. Overigens laat de wet geen andere keuze.

BLOK 6 Commissies

Instellen Commissies van wijzen

Q. AUT ziet een belangrijke rol weggelegd voor 'de commissie van wijzen'. Is die er al?

A.

- Er is een commissie van onafhankelijke deskundigen die officieel is ingesteld bij het Instellingsbesluit Commissie van onafhankelijke deskundigen CAF/toeslagen. Aan deze commissie wordt gerefereerd met 'de commissie van wijzen'.
- Zij zijn aangewezen om werkzaamheden te verrichten in het kader van de compensatieregeling CAF 11. Zij kunnen ook worden ingezet voor bredere taken voor de uitvoering van inkomensafhankelijke regelingen door Toeslagen, maar dit is nog niet gebeurd.
- Die commissie bestond uit drie leden, maar is inmiddels uitgebreid vanwege het toegenomen werk.
- Deze commissie van wijzen wordt pas opgeheven als ik van oordeel ben dat er geen werkzaamheden meer zijn waarbij de commissie een rol kan vervullen. Dit blijkt uit de toelichting bij het instellingsbesluit.¹

¹ Van 16 december 2019, Staatscourant 2019, nr. 70689.

- Net als Donner zie ik een belangrijke rol weggelegd voor deze commissie.

Start cie van wijzen

Q. Kan de commissie van wijzen direct aan de slag?

A.

- De eerste stap is dat Toeslagen via nader onderzoek de andere CAF-dossiers identificeert waarin op vergelijkbare wijze als in CAF11 te werk is gegaan.
- Afhankelijk van de uitkomst van dit nader onderzoek moeten de dossiers aan de commissie van wijzen worden voorgelegd.
- Ook het voornemen van Toeslagen tot afwijzing van een aanvraag om compensatie moet aan de commissie van wijzen worden voorgelegd.
- Wanneer Toeslagen na een zelfmelding tot de conclusie komt dat een ouder uitmaakt van een met CAF11-vergelijkbaar dossier, moet de commissie van wijzen met dit oordeel instemmen.
- Een en ander is om te bewerkstelligen dat de grens tussen wel of niet vooringenomen behandeld zijn steeds beargumenteerd en doordacht wordt getrokken. De commissie van wijzen bestaat al.
- De commissie van wijzen bestaat op dit moment uit drie onafhankelijk deskundigen en wordt uitgebreid met het instellingsbesluit.

Cie wijzen - bezwaaradviescommissie

Q. Is de commissie van wijzen hetzelfde als een bezwaaradviescommissie?

A.

- Nee, ze zijn zowel in samenstelling als in verantwoordelijkheden en werkwijze niet hetzelfde.
- De commissie van wijzen is aan zet vóóordat er een eerste besluit door Toeslagen wordt genomen.
- De commissie van wijzen beoordeelt of er in een betreffende (CAF-)onderzoek sprake is geweest van een institutioneel vooringenomen handelswijze van Toeslagen en of er onregelmatigheden zijn die er voor zorgen dat de betreffende ouder desondanks geen compensatie krijgt.
- Mogelijk gaat de commissie van wijzen nog een taak krijgen bij de vangnetregeling.
- Op verzoeken om compensatie neemt Toeslagen voor bezwaar vatbare beslissingen.
- Eventuele ingediende bezwaren worden door een onafhankelijke bezwaaradviescommissie beoordeeld.
- Wanneer Toeslagen na een zelfmelding tot de conclusie komt dat een aanvraag om compensatie moet worden afgewezen, moet daartegen gemaakt

bezwaar ook worden behandeld door een onafhankelijke bezwaaradviescommissie.

- Volgens Donner verdient het aanbeveling dat de behandeling van bezwaren [in het kader van de hardheidsregeling] wordt geconcentreerd bij één bezwaarschriftadviescommissie.

Commissie beoordeling hardheidsclausule

Q. Komt er een aparte commissie voor de beoordeling van de hardheidsclausule?

A.

- Ik benadruk hier dat de hardheidsclausule moet worden onderscheiden van de hardheidsregeling.
- De hardheidsclausule is namelijk door Donner voorgesteld in verband met de € 10.000,- grens binnen de verruimde herzieningsbevoegdheid. Die grens heb ik aangepast naar € 1.500,-.
- De beslissing over de toepassing van de hardheidsclausule maakt onderdeel uit van de beslissing op een verzoek om herziening. Toeslagen beslist op de verzoeken om herziening.
- De behandeling van bezwaren over herzieningsbesluiten en dus ook over de toepassing van de hardheidsclausule zal door hetzelfde team gedaan worden. Donner acht dat verstandig en ik ook.
- De beoordeling over de toepassing van de hardheidsclausule zal minister van Financiën in overeenstemming met de andere betreffende ministers nemen. Voor bepaalde gevallen of groepen van gevallen kunnen dan beleidsregels worden

gegeven om tegemoet te komen aan onbillijkheden
van overwegende aard.

Cie beoordeling hardheidsregeling

Q. Komt er een aparte commissie voor de beoordeling van de hardheidsregeling?

A.

- Nee. Er komt geen aparte commissie voor de beoordeling van de hardheidsregeling. Op verzoeken om toepassing van de hardheidsregeling neemt Toeslagen voor bezwaar vatbare beslissingen. Eventuele ingediende bezwaren worden beoordeeld door de onafhankelijke bezwaarschriften adviescommissie als bedoeld in artikel 7:13 van de Awb.
- Ik benadruk hier dat de hardheidsclausule moet worden onderscheiden van de hardheidsregeling.
- Voor de hardheidsregeling wordt een wettelijke grondslag gecreëerd. Daarvoor zal ik een (spoed)wetsvoorstel (Wet hardheidsaanpassing Awir) indienen.
- Verzoeken op grond van de hardheidsregeling worden behandeld door de Belastingdienst/Toeslagen.
- Bezwaren tegen besluiten in het kader van de hardheidsregeling worden beoordeeld door een bezwaarschriftadviescommissie.

BLOK 7 Onderzoeken

Factsheet onderzoeken.

Fraude

- Bij de herbeoordeling van dossiers zal aan betrokken ouders worden aangegeven of zij eerder door Toeslagen als fraudeur zijn aangemerkt, of reden hadden zich als fraudeur behandeld gevoeld te kunnen hebben. Indien dit onterecht was zal hiervoor excuses worden aangeboden. Om te voorkomen dat ouders in de toekomst nog als fraudeur aangemerkt worden.

Etnisch profileren/tweede nationaliteit

- N.a.v. zijn onderzoek heeft de Nationale Ombudsman vastgesteld dat de overheid geen helder beoordelingskader voor klachten over etnisch profileren heeft. De No heeft in maart een Meldpunt etnisch profileren geopend. Het onderzoek van de Nationale ombudsman over etnisch profileren binnen de overheid loopt nog.
- De AP onderzoekt of de Belastingdienst (bijzondere) persoonsgegevens waaruit ras of etniciteit blijkt mogelijk onrechtmatig (heeft) verwerkt. Het is niet bekend wanneer de resultaten van dit onderzoek worden gepubliceerd. De Belastingdienst treft intern maatregelen

om het persoonskenmerk nationaliteit op een rechtmatige manier te gebruiken.

Informatiebeheer

- Er is onderzoek uitgevoerd naar deelprocessen binnen het primaire proces van Toeslagen waarin voor een dossier relevante informatie wordt gegenereerd en verwerkt. In het tweede kwartaal van dit jaar worden de resultaten van het interne onderzoek opgeleverd. Vervolgens worden de verbeteringen uit het onderzoek geïmplementeerd.
- De aanhoudende signalen van ouders en media over kwijtgeraakte stukken zijn aanleiding om dit te laten onderzoeken door een onafhankelijke (externe) instantie. Momenteel wordt hier een plan van aanpak voor opgesteld dat wordt gecheckt door DocDirect en de ADR.
- De Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed verricht ook een onderzoek naar het informatiebeheer en de kwaliteit van archivering bij Toeslagen waarbij de Archiefwet wordt getoetst. De inspectie zal onderzoeken of de Archiefwet nageleefd is in het werkproces toeslagen kinderopvang tussen 2013 en heden. Op dit moment werkt de Inspectie aan een aangepaste planning naar aanleiding van de COVID 19-maatregelen. Wanneer deze gereed is zullen nadere afspraken worden gemaakt.

Second opinion ambtsmisdrijven

De second opinion naar ambtsmisdrijven wordt momenteel uitgevoerd en zal naar verwachting in de tweede helft van mei 2020 gereed zijn.

Managementinformatie

Q. Wat gaat u doen om de managementinformatie te verbeteren?

A.

- Goede managementinformatie is van **cruciaal belang** om de juiste besluiten te kunnen nemen en risico's tijdig te zien.
- Deze managementinformatie is **al jaren niet op orde** zo constateren diverse onderzoeken o.a. van de Algemene Rekenkamer.
- Daarom is in 2019 het **programma Managementinformatie** en Risicomanagement (MI/RM) gestart.
- Gezien de hardnekkige problematiek heb ik in mijn brief aangegeven **de aanpak op managementinformatie te intensiveren** om de sturing op het juiste niveau te brengen.
- Dit betekent een intensievere aanpak, waarin het beschikbaar maken van informatie ten aanzien van de fiscale processen prioriteit krijgt.
- Naast informatie moet de **aansluiting tussen de uitvoering en de beleidsmakers** nauwer worden.

Kwaliteit MI

Q. Waaruit blijkt dat de MI nog niet op orde is?

A.

- De Commissie Onderzoek Belastingdienst concludeerde in 2017 dat sturing op *going concern* en vernieuwing alleen mogelijk is als er adequate en samenhangende informatie beschikbaar is. Ook de Algemene Rekenkamer houdt op het gebied van Management Informatie al enige jaren een onvolkomenheid aan.
- Het geconstateerde probleem is dat de Belastingdienst onvoldoende in staat is om goed te kunnen sturen.
- Strategische doelen zijn in beperkte mate vertaald naar de uitvoering. Er bestaat een beperkt inzicht en overzicht om beheerst te kunnen sturen en te verantwoorden.
- De Belastingdienst wordt daardoor nog te veel overvallen door managementinformatie die niet altijd consistent of niet op orde blijkt te zijn (bijvoorbeeld erf- en schenkbelasting)
- In het programma Managementinformatie/risicomanagement wordt hard gewerkt aan het op orde brengen van de managementinformatie. Zowel

op het strategische (begrotings) niveau als op het niveau van de (fiscale) ketens. Dit is een omvangrijke operatie, die een aantal jaar in beslag neemt.

- In de begroting 2021 zullen meer outcome gerichte kpi's worden opgenomen. De managementinformatie voor de fiscale ketens wordt in de loop van 2020 en 2021 op orde gebracht. De overige ketens volgen in 2022.

Verdieping

- Er is in probleemanalyses geconstateerd dat er sprake is van (te) veel versnipperde informatie die is verspreid over (te) veel verschillende systemen.
- Naar aanleiding van de geconstateerde onvolkomenheid op managementinformatie heeft de Belastingdienst reeds stappen ter verbetering gezet, zoals het programma Managementinformatie/Risicomanagement dat de Belastingdienst ondersteunt bij de verbetering van managementinformatie en risicomanagement van (onder meer) de fiscale procesketens en de aansluiting van de P&C-cyclus Belastingdienst op het kerndepartement.

Factsheet: Programma Managementinformatie en Risicomanagement

Belangrijkste info

- Managementinformatie blijft een belangrijk aandachtspunt. Goede managementinformatie is cruciaal om de juiste besluiten te kunnen nemen, inzicht te hebben in de realisatie van de doelstellingen en de middelen die hiervoor zijn ingezet. Tot slot is het cruciaal om tijdig risico's te kunnen signaleren en zodanig te kunnen bijsturen.
- In 2019 is het programma Managementinformatie en Risicomanagement (MI/RM) gestart. Het programma eindigt in 2022.
- Dit programma komt voort uit:
 - de door de Algemene Rekenkamer geconstateerde onvolkomenheden;
 - de adviezen van onder andere de Commissie Onderzoek Belastingdienst
 - de problematiek in 2018 rond de informatievoorziening voor erfbelasting.
- Hierin is onderkend dat:
 - 1) strategische doelen in beperkte mate zijn vertaald naar de uitvoering, ook zijn de doelstellingen zijn niet altijd even duidelijk en is niet inzichtelijk hoe middelen bijdragen aan prestaties;
 - 2) beperkt inzicht en overzicht bestaat om beheerst

te kunnen sturen en te verantwoorden;
3) daardoor is er ook een beperkt beeld van de risico's die worden gelopen of mogen worden gelopen.

- Het programma is onder 'beheerst vernieuwen' opgenomen als onderdeel van de pijler sturing & beheersing. De andere drie pijlers binnen 'beheerst vernieuwen' richten zich op cultuur, ICT en personeel.
- Doel is de Belastingdienst op keten- en concernniveau effectiever te laten sturen en verantwoorden. De producten, werkwijzen, kaders en de aanpak die het programma ontwikkelt, faciliteren het management van de Belastingdienst op strategisch (concern) en tactisch (keten, dienstonderdeel) niveau
- Het programma levert beter inzicht in de relatie tussen strategische doelen, uitvoering en duidelijkheid over de doelstellingen. Daarnaast wordt inzicht en overzicht gecreëerd om beheerst te kunnen sturen en te verantwoorden en ontstaat daarbij ook zicht op en beheersing van de daarbij horende risico's.

Stand van zaken

- In 2019 is voor de ketens Auto, Inning & Betalingsverkeer en Bezwaar, Beroep & Klachten is de veranderopgave op het gebied van MI en RM in

kaart gebracht en is vastgesteld welke concrete verbeteringen kunnen worden doorgevoerd.

- Voor alle overige ketens is in 2019 het huidige ontwikkelniveau in kaart gebracht. Daarnaast zijn er op concernniveau diverse (deel)producten ontwikkeld op het gebied van strategisch risicomanagement, is een concerndashboard ontwikkeld voor de prestatie-indicatoren uit de begroting en is gewerkt aan een nieuwe set effectgerichte prestatie-indicatoren voor de Begroting IX 2021.
- Begin 2020 zijn drie ketens samen met het programma MI/RM gestart: de Keten Schenk & Erf, Keten Overige Middelen en Keten Toeslagen.
- Specifiek voor de Keten Toeslagen zijn de volgende stappen gezet:
 - 1) De impactbepaling is afgerond en vastgesteld
 - 2) De projectbrief, waarin een toelichting gegeven wordt op de scope, projectresultaten, planning en benodigde inzet, is besproken bij de ketentafel
 - 3) Voor risicomanagement is een start gemaakt van het risicoregister voor Going-concern. Hierin zijn de risico's gedefinieerd en gevalideerd door experts.
- Daarom is, zoals is aangekondigd in de tweede voortgangsrapportage bij het Jaarplan, de aanpak in 2020 gewijzigd naar aanleiding van de in 2019 opgedane ervaringen. Dit betekent een intensievere aanpak, waarin het beschikbaar maken van

informatie ten aanzien van de fiscale processen
prioriteit krijgt.

BLOK 8 Wie wist wat wanneer

Waarom politici buitenschot gelaten

Q. Waarom worden de verantwoordelijke politici (dhr. Wiebes en dhr. Asscher) buiten schot gehouden (door de commissie-Donner), terwijl zij noodkreten van de Belastingdienst over een doorgeschoten fraudejacht hebben genegeerd?

A.

- Aan de hand van een zorgvuldig feitenonderzoek hebben de staatssecretaris van SZW en ik uw Kamer geïnformeerd hoe destijds met de signalen van de Belastingdienst is omgegaan.
- De gevonden informatie is met de Adviescommissie uitvoering toelagen en uw Kamer gedeeld.
- Hieruit kan niet opgemaakt worden of er gesproken is tussen de toenmalig minister van SZW en staatssecretaris van Financiën.
- Mijn collega bij SZW heeft uw Kamer toegezegd de komende periode het feitenonderzoek voort te zetten.

- Mogelijk kan deze zoektocht het geschetste beeld verder aanvullen. Uw Kamer zal hierover geïnformeerd worden.
- Ik wil nogmaals aangeven dat ik betreurt dat er destijds geen gevolg is gegeven aan de signalen, doordat het bestrijden van fraude voorrang kreeg. Ik kan het gedane leed niet wegnemen of geheel goedmaken.
- Ik wil wel met u vooruit kijken: wat kunnen we doen om het gedane leed te verzachten en welke maatregelen kunnen we nemen om herhaling te voorkomen en ons stelsel te verbeteren.
- Met de hersteloperatie zet ik me in om de erfenis van een onredelijk hard toeslagenstelsel zo veel mogelijk te repareren en ouders tot waar mogelijk te compenseren.
- In deze uitzonderlijke situatie heeft het Kabinet besloten de inzichten van nu ook met terugwerkende kracht toe te passen vanaf het begin van het huidige toeslagenstelsel.
- Daarmee wil ik voor ouders die door het harde karakter van de regelgeving in ernstige en soms blijvende problemen zijn gekomen, waar mogelijk een passende oplossing bieden.

Q. Is er destijds over de problematiek gesproken tussen de bewindspersonen?

A.

- Afgelopen periode is in het kader van een zorgvuldig feitenonderzoek gezocht naar stukken.
- Deze stukken zijn met de Adviescommissie uitvoering toelagen en uw Kamer gedeeld.
- Het beeld dat de signalen op de achtergrond zijn geraakt en het bestrijden van fraude op dat moment voorrang kreeg wordt bevestigd in deze stukken.
- Het is een beeld dat ook de Adviescommissie schetst in haar interim rapport.
- Uit de gevonden informatie valt niet op te maken of er destijds gesproken is tussen de verantwoordelijk bewindspersonen.
- In een ambtelijke concept-voorbereiding voor een AO Kinderopvang in 2015 staat dat dit wel het geval is. Echter is deze passage niet opgenomen in het uiteindelijke dossier. Waarom niet, kan tot op heden niet achterhaald worden.
- Mogelijk dat de verdere zoektocht naar stukken hier meer uitsluitsel over kan bieden.

- Mijn collega bij SZW heeft uw Kamer toegezegd de komende periode het feitenonderzoek voort te zetten met een geauditeerde werkwijze. Uw Kamer zal geïnformeerd worden over de uitkomsten van deze zoektocht.

Q. Is het realistisch dat dhr. Asscher niet op de hoogte was?

A.

- Mijn collega bij SZW heeft uw Kamer geïnformeerd over het beeld dat uit de gevonden informatie gehaald kan worden over hoe het ministerie van SZW met de signalen van de Belastingdienst is omgegaan.
- Deze stukken zijn ook met uw Kamer en AUT gedeeld.
- Het beeld dat de signalen op de achtergrond zijn geraakt en het bestrijden van fraude op dat moment voorrang kreeg wordt bevestigd in deze stukken.
- Met de gevonden stukken kan niet vastgesteld worden of de bewindspersoon op de hoogte was van de problematiek.
- In enkele gevonden stukken wordt wel over de inhoud van de signalen gesproken, maar helaas kan niet worden vastgesteld of de bewindspersoon destijds hiervan kennisgenomen heeft.
- Om het beeld zo compleet mogelijk te maken, heeft mijn collega een nadere geauditeerde zoektocht aangekondigd. Mogelijk kan deze zoektocht het beeld verder reconstrueren.
- Uw Kamer zal geïnformeerd worden over de uitkomsten van deze zoektocht.

Nadere zoektocht naar stukken bij SZW

Q. Wanneer verwacht u de resultaten van deze zoektocht?

A.

- Mijn collega bij SZW voert deze zoektocht uit.
- Helaas heeft deze nadere zoektocht vanwege de coronamaatregelen nog niet kunnen beginnen.
- Het thuiswerken en afstand houden bemoeilijken ook het opzetten van een gedegen en geauditeerde werkwijze, waardoor dit meer tijd in beslag neemt.
- Uw Kamer zal door mijn collega bij SZW geïnformeerd worden over de uitkomst van de zoektocht.

Q. Wat gaat u doen tegen het alles of niets principe?

A.

- Ik wil nogmaals benadrukken dat ik betreur dat er destijds geen gevolg is gegeven aan de signalen.
- In 2018 hebben Toeslagen en het ministerie van SZW gezamenlijk het verbetertraject kinderopvangtoeslag opgezet. Een van de verbetervoorstellen was proportioneel vaststellen van de kinderopvangtoeslag; de maatregel om een einde te maken aan de alles of niets principe.
- In juni vorig jaar hebben de staatssecretaris van SZW en mijn voorganger deze proportionele benadering aangekondigd. Op 9 oktober 2019 is hiertoe het besluit genomen.
- De Belastingdienst/Toeslagen kan sinds 23 oktober 2019, in lijn met de uitspraak van de Raad van State, de kinderopvangtoeslag proportioneel vaststellen.
- In de komende periode zal het proportioneel vaststellen ook opgenomen worden in de wet kinderopvang.
- Dit zal als separaat wetsvoorstel bij het Belastingplan 2021 aan uw Kamer worden aangeboden.